

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De laude scripto[rum] pulcherrimus tractatus d[omi]ni
Joha[n]nis tritemij abbatis Spanhemensis ordinis sancti
benedicti de obserua[n]tia burßfelden[sis] ...**

Trithemius, Johannes

Maguntinu[m], 1494

De instituendis scriptoribus et ocio vitando xiii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31333

De instituendis scriptoribus in cenobijs.

Ca. xiiij.

23
12
o r u i
disciplina de
monib; scto
p.

Quonia ut supra diximus nullū artificium adeo monachoz professioni cōuenit. sicut scribendi officium: ob id qđ multi infirmi & imbecilles (ne dicā rudes) ad exercicia sublimiora non sunt idonei. Non em̄ omnibus donatū est cōtemplationi vel oracōni semp̄ insistere: vel alios predicando informare. Sūt vero nōnulli desides et pigri qui se excusant. immo gloriāntur. dicentes. Nescio scribere. Si nescis pdiscas: alioquin qui non laborat. nec manducet. Non excusat te ignorantia ab officio: quā facile vincibilem. negligis superare. Si tibi bona tantū inesset voluntas: scribendi artē cito pberet assiduitas. Ad tollendas igitur excusacōnes pigroz. cōsultum videtur et valde proficiū. vt abbates vel p̄ suos vel alios monachos in arte scribendi faciant instrui: qz ex hoc et pigris excusacōnis materia tollitur: et maxima vtilitas inde generat̄. **O**ciositas em̄ inimica est aie: et desideria occidūt pigrū. Si q̄s autē adeo piger aut maliuolus fuerit. ut omnino scribere nō cōsentiat: alijs laboribus et abstinentijs affligendus est: donec petat in solaciū qđ antea cōtempserit. Sit tamen cautus in om̄ib; abbas: et ardua semp̄ pcedant monita caritatis. **O**derūt hāc disciplinā valde demones: scientes qđ p̄ eius misterium salus multoz pcuratur. **I**ccirco monachos om̄i studio ab eius officio conātur retrahere: et eousq; nōnunq; pducere: ut pleriq; suis p̄latis vsq; ad inobedientie crimen resistentes. calamitatē incidant horribilem. **Q**uales iam plerosq; nouimus. suis maiorib; inobedientes. ne scribe re possent. diabolo suadente. sibiip̄is crudeles effecti. extremā dementiā inciderūt. **S**ed omittamus hec: ne plus noceant q̄ profint infirmis lectoribus. **E**xcusatiōē legitimā nemo habet: cui in sola volūtate constat defectus. **Q**ui em̄ addiscere volūt oportuna sp̄ documēta inueniēt:

27
vel ab alijs qui nouerūt. vel ex veterū libris informandi.
Usus etiā scribendi multū cōducit ad profectū: quia hec
ars si diu intermittitur: paulatim dediscitur. Nulla enim
disciplina quātūlibet celebris absq; vsu diutius retinetur
Practica em̄ artis vigor est. Legant monachi qui scri-
bere nolūt. librū beati Augustini de opere monachoz:
et erubescāt suā ignauiam. qui cōtra patrū decreta ocio
se cōuersantur. **S**criptura dicit. In desiderijs est omnis
ociosus. **Q**uare? **Q**uia dū ad operandū foris vtilia per
exercitiū nō flectitur: cogitacōibus immūdis mens va-
cua intus sordidatur. **S**aturitas panis et ocū: sodomī-
tas ad eternū deduxit interitū. **O**ciositas mater et scatu-
rigo est omniū vicioz: et oīm interitus virtutū. **N**ā tem-
pus acceptabile. infructuose et turpiter expendit: virtutū
fomenta deserit: libidinē suggerit. vires minuit. animā oc-
cidit. **O**cū itaq; fugite: qui ad vitā eternā cupitis pueni-
re: que non ociosis sed rite laborantibus repromissa est.
Et maxime in monachis hec desidia rephenditur: q̄ nō
de labore ad ocū. sed de ocio ad laborē vocantur. **Q**u-
dixeris michi. nō possum scribere. in cella p totū diem nō
valeo pmanere: ad labores exteriores libenter ibo: fodere
re aut portare lapides minime recusabo: tantum ne an-
gustiam patiar in his que michi sunt omnino cōtraria:
breuiter respondebo. **N**ō est bona cōparatio: que a pron-
fectu meliori discedit. **M**elius est scribere q̄s fodere: li-
bros sacros legere. q̄s lapides portare: nisi obediētia uel
pietas ad omnia valens. se voluerit interponere. **S**i non
potes scribere. si in cella solus nō vales pmanere: cur ad
monasteriū venire voluisti. monachū nō victurus? **I**n ce-
nobio em̄ nō monachū viuere: est se ad damnationē pri-
oris sententia alligare. **M**onachus em̄ iuxta noīs sui in-
terptationē in cenobio solus sedere p̄cipitur: ut a mundi
curis p silentiū separetur. **T**u ergo si nolueris esse quod
promisisti: deo (transgressor voti) mentiris. **D**eo autem
mentiri: est suo se ore damnare. **C**ōuersionē morū tuoz
voluisti secundū regulā sancti **B**enedicti: que monachos

vsus scribendi
artif.

Aug

ociosus

Matth. 20.

obuerto

12

Solutio

Monachus
12

20
Intantū laborare precipit: ut ociosos monachos esse nen-
gauerit. **Q** autē telaboribus exterioribus occupari desu-
deras: q̄ vacuus ab interiori exercicio sis manifestas.
Quē em̄ ex monachis hi labores delectāt: eū interiores
necesse est dereinquit. **E**xterioribus inquā laboribz du-
ceris instinctu diabolico: qui sibi interiores nouit esse cō-
trarios. **S**i verus monachus esses: nō abhorreris secre-
tū celle: q̄s tue vel maxime cōgruit honestati. **N**ō est tāta
in monachis nostra etate deuotio: ut veterū exemplo in
operibus agriculture possint pficere. **M**agis destruit hī
labores deuotionē q̄s edificent. **D**ox em̄ ut ventū fuerit
ad colloquia: nullus vel rarus edificationis sermo depro-
mitur: sed ad mūdi negocia q̄s cupidissime ora laxantur.
De regū bellis. de princpū guerris. de seculi pompis ion-
canda habetur tractatio: nulla custodia proflus adhibe-
tur silencio. **H**is igitur laboribus quasi quibusdā distra-
ctionū vinculis absoluti. ad interiora animū cōuertentes.
celle secretū amemus: orācōni et lectioni crebuis insista-
mus: librōs sanctoz patrū cum deuocōne scribamus:
efcas animā pascentes queramus: quia nris laboribus
corpora nutrire nō possum⁹. **Q**ui nescit scribere ab alijs
discat q̄ sciūt: suāqz voluntatē subdat obedientie: si penā
ociose manducantū cupit euadere. **S**emper em̄ quibus
instruātur scriptores. frater deuotus inueniet. **E**t qz bon-
na volūtas meretur gratiā. ut pijs incrementis semp pfin-
ciat. cōgruis stipendijs est crebrius honoranda. **A**bbas
igitur fratres suos quos ad obediendum promptos. ad
scribendū voluntarios ac hilares esse p̄spererit. ampliori
beniuolencia p̄sequat: gratijs honoret cōgruis: d̄neraqz
interdū relaxet ceteroz. **E**t qz tales deuoti fratres p̄pter
obedienciā et amorē scripturaz semetipos negligūt: ab-
bas in om̄ibus eis necessarijs abundātius q̄s ceteris pui-
deat: qui tales esse et inueniri contemnūt. **N**oc enim fa-
ciens et bonos in studio sancto conseruabit: et alios ad
imitationē eoz prouocabit. **S**emitas tamen huius opi-
nionis pretertu nō transgrediatur.

colloquiū

1-2-3
officiū

23